

Po dvajsetih letih

Pred Trubarjevim spomenikom, tretjega julija. Ali bo prišel ta? Ona? Sleherni se je nadejal kakega svidenja, kajti od mature sem za marsikatero ni bilo srečanja. Na vse strani nas je razpotilo. In prišli so z vlaki in peš, France celo z motociklom iz Iške vasi. Petnajst se nas je zbralo, celih petnajst. Kajne, strašno nas je zdelalo, saj nas je tisto leto maturiralo kakih sto, če upoštevamo redne maturante, brzotečajnike in pa tiste, ki so po srednješkolski maturi napravili na učiteljsko zrelostni izpit. Da, strašno nas je zdesetorilo teh dvajset let. Kakor da je vse drugo popadalo in nam je ostala zgolj žalostna dolžnost, da smo mislili nanje. Mislili smo nanje pri Čadu pod Rožnikom okrog dolge mize. Mal nespornost je bil vzrok, da so nekatere tovarišice ostale v mestu in po svoje praznovale. Tako smo imeli med seboj samo dve, na vsakem koncu mize, na častnih mestih. Na enem Anka Debelakova iz Ribnice, na drugem Francka Predanova iz Majšperka. Mladino smo pustili doma, kaj bi ona med nami, zato pa so romale fotografije našega prirastka iz roke v roko.

Brez oficelnosti ne gre. Uvodoma smo se spomnili naših pokojnih. Dragega nam profesorja in prijatelja Nandeta Marolta, moža klenega značaja je pobrala zahrbtna jetika. Tudi profesor telovadbe Gorečan je že v večnosti. Iz naših vrst pa so sledili prvemu pozivu bele žene tovariši Podržaj Ferdo, Prusnik Ivan, Vizjak Jože, Rus Ivan, Bajc, Knez Ivan in Fon. Spomnili smo se jih prekmalu jih je pokosilo. Dvignili pa smo kozarce tudi ostalim, ki so ostali, bog ve zakaj, ta dan doma. Od dvajset let si niso mogli ali znali, nemara celo ne hoteli utrgati bore nekaj uric staremu tovarištvu. Ravno smo hoteli napiti še Štrublju iz Črnomlja, pa je, evoli vstal od mrtvih in prisedel k naši mizi. Potem pa je napitnica veljala še nam.

Okrog neizgobnih litrov, ki so prikoralaki po skupnem kosilu, fantje od fare, dovolite da jih predstavim. Na zgornjem koncu poleg Anice naš Grašič France, ki je pridrl z moto-

ciklom, junak besede in dejanja. Potem muzikant Nanut Viljem iz Dvorske vasi, nasmejani Jurček Ivan iz Birčne vasi, kočeni in preudarni Trošt Franjo iz Litije, črnogledi in mehki Kokotec Ivan iz Starega trga pri Kočevju, novinar, prešerni Jože Zupančič iz Litije, tihi Rabič Lojze iz Koroške bele, potem edini resnični fant, ki še ni oženjen, Kavčič Ivan iz Izlake, sokolski slovanoborec Lubej Franjo in plavalasi Viljem Deržaj, oba iz Ljubljane, s Kapanja šegavi Franjo Cuk in slednjič gospod z očali in zalisci Joze Prijatelj iz Velikih Lašč, pisec teh vrst pa se bo podpisal na kraju članka. Na obisk, a samo za kratek čas, so prišle še Pavla Herbštova, Kranjčeva Ema iz Tržišča in Kozak Mila iz Ljubljane. Pismene pozdrave in opravičilo pa je poslal edini eden, Medic Gusti iz Pušav.

»Ti, ali še veš? Se spomniš? Ja, to ti je bil špas!« — kdo ne pozna teh in podobnih vprašanj. Eh, da, tega in onega je bilo za romane in šal na koše. Naravnost iz strelskih jarkov smo takrat pred dvajsetimi leti morali v šolske klopi, uporno, s stisnjenimi zobmi. Pa je le šlo. Morda smo bili kar preveč samosvoji, objestni, drzni. Takratno disciplino smo postavili na glavo. Tisto leto, pozneje nikoli več, je padla stroga meja med obema učiteljskima, med moškim in ženskim. Gadjje in pol! Profesorji so imeli svoje ljube križe z nami, toda radi so nas imeli. Se rajši odpuščili v svet v hravec neugnan. Zunaj na terenu pa je slehernik postavil svojega moža, a tudi dekleta niso zaostajala... Tako je tekel pred našimi očmi zvočni film teh dvajsetih let. Tekel je od enajstih dopoldne do šestih popoldne. Potem je bilo predstave konec in kraj. Silni stiski rok in slovo. Večerni vlaki so nas postavili nazaj na svoja mesta.

Pred razhodom smo si obljubili, in s tem ključemo tudi vse »mrtve«, da se bomo že drugo leto, in sicer prvi terek po prvem juliju sestali v Celju. Zbirališče je Narodna kavarna. Takrat, tako upamo in pozivamo mladiče, nas bo več in bomo rekli še katero.

Adamič Arnošt, Zagorje ob Savi.

Prof. Dolfe Lapaine je umrl

Radio je na kratko sporočil, da je 15. septembra t. l. v Zagrebu umrl prof. Dolfe Lapaine. Pogreb, da bo v nedeljo na Mirogoj.

Tako je torej odšel, brez slovesa. Stotine njegovih nekdanjih učencev se ga spominjamo. Meni je prav živo v spominu. Se preden nam je postal profesor, smo o njem slišali, da je veseljak, dobričina. Pa smo brž uganili in sklenili, da bo sedaj konec raznim težavam. To smo sklenili z ozirom na dobrohotnost novega profesorja. Če bi pa v katerem primeru ne šlo popolnoma gladko, smo bili seveda tudi pripravljani, da novega gospoda »navlečemo«; za dober izid takega početja smo računali na veselo plat njegove čudi. No, ni bilo treba nobene potegavščine, ker smo takoj spoznali, da je prof. Dolfe v resnici dobra duša, ki ni od nikogar zahteval več kot je vsakdo zmožal. Kjer ni šlo in ni šlo in kjer je vendar nekaj moralo biti zaradi paragrafov, je pa sam mnogo naredil, ali pa zatisnil oči, ko je bilo popolnoma očitno, da ubogi grešnik ni sam izvršil zahtevanega dela.

In tak ni bil samo do nas v šoli, marveč sploh v življenju. Zato so ga mnogi izbrbljali in v hudobnosti o njem čenčali. S tem so le razodevali, da ne razumejo niti tega, kako si on posadi široki klobuk na glavo. Ni čudno; bili so z njim samo na zunaj tedaj, ko je gostil in razdajal smeh. Do njegove notranjosti se niso niti poizkusili dokopati. On je bil

hlapec lepote, služil je le njej, zato ga je marsikdaj življenje prezrlo in teplo.

Nekaterih trenutkov ob njem ne bom nikoli pozabil. Bilo je pod večer svete noči, ko sem ga srečal. Oba sva bila osamljena, pa sem krenil z njim v njegovo stanovanje. Tam je bilo vse pripravljeno za božično drevo. Postavil ga je. Ko so se oglašali polnočni zvonovi, je prižgal svečice, nato pa brez besede segel v omaro po staro soldaško violino. Zaigral je okorno »Sveta noč, blažena noč«. Igral je pesem in jo igral ter jokal vedno glasneje, dokler ni bruhnilo iz njega: »Toliko lepote je, toliko bi jo rad razdal, pa nimam komu, sam sem, nikogar ne bo po meni...« Prečudna sveta noč.

Ali pa tisti dan: srečal sem ga hitečega do znanec. Čemu? Da izprosi nekaj grošev posojila, ne zase, marveč zato, da jih bo poslal gojencu, ki ga je pripravil na akademijo. Oni mu je pisal, da ne more živeti, Dolfe pa brez denarja, zato hajdi si sposoditi zanj na svoje breme. Kdo pozna še takšnega dobričino!

Sedaj ga ni več. Zal mi je, da se nisva poslovila. Ko sva poslednjič govorila, je dejal: »Fant, veš, celota je važna, podrobnosti so samo zanimive. Povsod se tega drži. Zdravstvi, sotrpni!«

Počivaj v miru Dolfe!

Ljubič Tone.

UČITELJSKI POKRET

Slovenski učitelji-pokretaši na tečaju za vitalno statistiko v Zagrebu

Nujnost dela, ki si ga je začrtala pred par leti manjša skupina slovenskega učiteljstva, dobiva vedno širši razmah in vedno večjo pozornost. Zaveštvo dolžnosti do slovenske mladine in velika poročila volje do sistematičnega dela so bili elementi, ki so dajali gibanju vedno resnejše lice. Vendar je pa vsled pomanjkljivega strokovnega znanja trpela ekonomija dela in tudi niso izostale delne pomanjkljivosti pri obdelavi snovi; to pa še posebno vsled tega, ker smo imeli opraviti s številkami in statistikami. Vsled občutnega nepoznavanja statističnih metod je prišlo pokretovo delo v težek položaj predvsem tedaj, ko je bilo treba obravnavati antropometrična vprašanja, kjer je bilo treba ugotovljati poprečno normalo za težo in višino slovenskega otroka.

Kakor da bi vodstvo šole narodnog zdravilja v Zagrebu slutilo to našo stisko, je v avgustu mesecu organiziralo tečaj iz vitalne statistike.

Mogoče ste že videli impozantne stavbe, ki se dvigajo nad Gubčevco zvezdo v Zagrebu. Amerikanska obsežnost daje že na zunaj slutiti, da je tu udeležen vir Rockefellerjeve fundacije. V teh stavbah se nahaja Škola narodnog zdravilja, ki je s svojimi mnogoštevilnimi oddelki v službi naroda, predvsem pa hrvaške vasi. Ne eden med zadnjimi je tudi obsežen oddelak za statistiko, ki ga vodi naš znani ožji rojak dr. Fedor Mikič. S svojim štabom pomočnikov prodira tu v zagonetke številčnih podatkov, ki govorijo o žitju in bitju naroda. Zavedajoč se važnosti in pomena statistične vede za proučevanje vseh področij družbenega življenja, predvsem pa za socialno medicino, ekonomijo, higieno in pedogogijo, je na njegovo pobudo organiziralo vodstvo zavoda poseben tečaj iz vitalne sta-

tistike za zdravnike, akademike in slednjič za učitelje.

Je bil to sploh prvi tečaj te vrste v naši državi, ki je bil organiziran z namenom, »da se učitelji teoretično in praktično poznajo z nekaterimi statističnimi metodami, da bi tako lahko uspešneje nadaljevali svoje raziskovalno delo.« — V mesecu juniju so nekateri pokretaši dobili od vodstva zavoda poziv na tečaj, kjer je bilo rečeno, da se prvenstveno sprejmejo v tečaj oni učitelji, ki so že raziskavali vas in vaško deco in se na osnovi tega borijo za njen boljši položaj, kar je bilo treba dokazati s samostojnimi publicističnimi deli. Slovenski pokretaši za ta del niso bili v zadregi.

Ker je zavod organiziral tečaj sam s svojimi lastnimi sredstvi in nudil tečajnikom brezplačno hrano in stanovanje, je bila na ta način omogočena udeležba vsem pozvanim. Žrtvovati je bilo treba le mesec dni letnih počitnic.

Iz vseh predelov države je bilo sprejetih 20 učiteljev in učiteljic. Najmočnejše je bila zastopana slovenska skupina in sicer je bil pokret zastopan s sledečimi svojimi sodelavci:

Debevec Ciril, Jurančič Jože, Kimovec Franc in Mencej Martin;

poleg teh pa so bili na tečaju še sledeči Slovenci: tov. Humar, abs. filoz. Kerencič in dr. Potrč. Med ostalimi smo pa srečali sama znanca imena iz vrst hrvaških pokretašev — zdrugač Ivan Filipovič — in tovariše iz srbske učit. zadruge »Vuk Karadić«. Tako so tečajniki predstavljali homogeno enoto z enotnim hotenjem in štrmeljenjem, kar je mnogo pripomoglo, da je bil tečaj tako uspešno završen.

Tečaj je trajal ves mesec avgust. Vodil ga je šef oddelka za statistiko dr. F. Mikič, ki

je tečajnike seznanil s teoretičnimi osnovami statistične vede. Na osnovi teoretičnega znanja so tečajniki takoj pristopili k obdelavi svojega materiala, katerega je moral vsak tečajnik prinesiti s seboj. Slovenski pokretaši smo obdelovali temo: **Telesni razvoj slovenskega otroka**. Na osnovi anketnega materiala, ki so ga preko leta zbrali slov. učitelji in katerega del je bil že priobčen v »Prosveti«, smo hoteli postaviti osnovo za normalo teže in višine slovenskega otroka v starosti od 6. do 14. leta. Rezultati bodo priobčeni v prihodnjih številkah »Prosvete«.

Prav nič ne pretiravam, če trdim, da je bilo na tečaju opravljeno veliko delo. Saj bi v nasprotnem primeru obdelava tega materiala zahtevala mesece in mesece časa, neprimerno temeljitega truda in še s predpostavko, da bi obvladali potrebno znanje iz področja statistične vede, ki smo si ga pridobili na tečaju. Ves čas dela je bil navzoč vodja tečaja dr. Mikič s svojimi laboranti, na razpolago so bili računski stroji in vsi ostali tehnični pripomočki brezplačno.

Tečaj je nad vsako pričakovanje uspel, kar so priznali prireditelji in tečajniki. Najlepše je pa potrdil uspeh tečaja zaključni dan, kjer so bila čitana pred izbrano publiko dela, ki so bila obdelana na tečaju. V ilustracijo naj navedem le nekatere teme:

1. Telesni razvoj slovenskega otroka (Debevec - Jurančič - Kimovec - Mencej - Potrč);
2. Pelidisi kot kriterij prehranjenosti (Humar - Kimovec);
3. Pelidisi i ocjene (Karlovcian);

Splošne vesti

RDEČI KRIŽ VABI

IZPRAZNJENA MESTA

V zgodovini nastopajo večasih trenutki, ki narodnim organizacijam nalagajo prav posebne dolžnosti. V vrsto teh organizacij spada brez dvoma Rdeči križ, ki deluje v miru in v vojni v blaginjo trpečega ljudstva. Danes je nastopil tak čas, ko si moramo prizadevati, da je naša prva državna človekoljubna ustanova na vse pripravljena.

Kaj je Rdeči križ?

Na to vprašanje ne moremo primerneje odgovoriti, kakor z besedami nedavne spomenice holandskega Rdečega križa, iz katere navajamo te lepe misli:

»Jaz sem Rdeči križ. Ustanovila me je človeška milosrčnost. Moj namen je dobrota, ljubezen, usmiljenje. Jaz sem angel varuh človeštva. Ne poznam nobenega razločka med plemeni, narodi, verstvi. Sejem samo seme plemenite čednosti — nesebičnosti! Moj smoter je, da napravim ljudi dobre. Moje delo ne pozna počitka. Hodim po svetlobi, ne bojim se teme in ne skrbeh me ovire in težave. Odklanjam vojno. Bojevnikom lajšam rane. Pridam jim tolažbo. Skrbim za padle v vojni. Pomagam ranjenim. Povijam jim rane in blažim jim bolečine. Pokopavam mrtve junake in varujem njihove grobove. Hodim po vseh domovih. Bivam v bolnišnicah. Nobena nevarnost me ne odvrača pred nalezljivimi boleznimi. Obiskujem bolnike. Pomagam invalidom in tolažim vse druge nesrečnike. Prijatelj sem in dobrotnik vseh narodov. Moja pomoč sega preko morja do najbolj oddaljenih krajev. Pomagam vsem narodom, ki so trpeli v vojni. Vsi narodi me spoštujejo. Pod mojo zastavo se zbirajo milijoni ljudi, pripravljene za vsako žrtev. Varuh sem človečanstva. Moje znamenje je križ, znamenje Odršenika sveta, simbol ljubezni. Jaz sem Rdeči križ. Pristopite v moje vrste vsi, ki imate dušo in plemenito srce! Tako naj Vam Bog pomagala!«

Tako bi mogel delati tudi naš Rdeči križ, če bi se ga oklenil ves narod, da ga naredi za resnično narodno organizacijo.

Kaj pričakuje Rdeči križ danes od Tebe?

Rdeči križ danes prosi Tebe, prosi mene, prosi vse domoljubne rojake, ki jih ne veže vojaška dolžnost, — posebno naše žene in dekleta —, da se priklase pri odboru Rdečega križa v svojem kraju za prostovoljno službo v primeru elementarne nesreče, epidemije, posebno pa za primer vojne. Take vrste službe bi bile: upravno-računsko delo v bolnišnicah, ambulantah, postajah za prvo pomoč in drugih napravah Rdečega križa, dalje za razna druga dela pri omenjenih ustanovah, kakor za kuhanje, pranje, snajenje in službo v skladiščih, za izdelovanje perila, za sprejemanje in oskrbo beguncev, za zbiranje darov v denarju, v pridelkih in izdelkih itd.

Pridi, vsako dobro delo je plemenito, dvakrat plemenito, če je storjeno iz ljubezni revežu, siroti, bolniku, ranjencu, beguncu.

Priglasil se pri odboru Rdečega križa v svojem kraju takoj! Vsaka pomoč nam je dobrodošla!

Ti, ki moreš Rdeči križ gmotno podpreti, postani njegov redni član in plačuj mesečno za njegove plemenite svrhe po 2 din. Kdor more več žrtvovati, naj nakloni Rdečemu križu prostovoljne prispevke na naš račun štev. 11.862 pri Poštni hranilnici v Ljubljani. Če nisi premožen, pristopi kot podporni član z mesečnim prispevkom 50 par. Ako naj Rdeči križ izpolnjuje svoje dolžnosti, mora imeti na razpolago zadostna denarna sredstva! Zato ne odlašaj in stopi v naše vrste, ko Te vabijo naši poverjeniki. Razumevaj vzvišene naloge društva Rdečega križa in pomagaj jih izpolnjevati!

Današnji čas mora vzbuditi v vsem narodu zavest, da je treba vse sile žrtvovati organizaciji, ki deluje v korist vsega naroda!

Dravski banov, odbor društva Rdečega križa kraljevine Jugoslavije.

4. Odjevanje šolske dece u Hrvatskoj (Frank);

5. Odjevanje šolske dece u Srbiji (Aran-delovič);

6. Dječji doručak (Aksentijević);

7. Stanovanje djece (Deljanin);

8. Jeruzalemske gorice (Kerencič); itd.

Slovenski učiteljski pokret je s tem mnogo pridobil. Njegovi sodelavci so prodrli v do sedaj neznanu in nejasno področje statistične vede in je s tem omogočeno plodnejše in korektnije delo pri izgotovitvi začrtanega programa, posebno še, ker je nam zagotovljena vsestranska pomoč z nasveti in pripomočki od strani strokovnega vodstva Šole narodnega zdravilja v Zagrebu. Zato lahko stopamo v novo šolsko leto z novimi silami in novimi spoznanji na delo.

Zahvala gre predvsem direktorju Šole narodnog zdravilja dr. Borčiču, ki je tečaj omogočil, za tem strokovnemu vodju tečaja dr. Mikiču in vsemu ostalemu osebju, ki je s tako pozornostjo stremelo, da bi bilo delo in življenje na tečaju čimbolj olajšano.

Paralelno s strokovnim delom tečaja so bila še predavanja strokovnjakov iz področja socialne medicine, socialne higijene, asanacije vasi, predvajani so bili filmi kulturno - zdravstvenega značaja, omogočen je bil obisk raznih zdravstvenih in socialnih ustanov, kar vse je strokovni del tečaja le še izpopolnilo in spoznanja tečajnikov obogatilo.

Vodstvo zavoda nad Gubčevco zvezdo je s tem izvršilo koristno in plemenito delo.

M. M.

V kočevskem srezu so prosta naslednja učiteljska mesta: 1. Briga (tov. Silvo Mehora umrl). 2. Rajhenav (tov. Suster Vladislav premeščen v Koprivnik). 3. Banjaloka 1 (tov. Rejec M. premeščen v Loški potok). 4. Mozelj 1 (tov. Spindlerjeva odšla iz sreza). 5. Dobropolje 2. — 6. Krvava peč 1 (tov. Stefe premeščen). 7. Stara cerkev 1 (tov. Lojze Župane premeščen v Sp. log).

Nezasedena učiteljska mesta v srezu Murska Sobota, 1. Murska Sobota 1 mesto + 1 za defektno deco. 2. Cankova 1 mesto. 3. Puconci 1 mesto. 4. Bodonci 1 mesto. 5. Krupljinik 1 mesto. 6. Gor. Lendava 1 mesto. 7. Fikšinci 1 mesto. 8. Grlinci 1 mesto. 9. Kramarovi 1 mesto (st.). 10. Kuzma 2 mesti (st.). 11. Vidonci 2 mesti. 12. Predanovci 1 mesto (st.). 13. Martjanci 1 mesto. 14. Kančovci 1 mesto. 15. Fokovci 1 mesto. 16. Prosenjakovci 1 mesto. 17. Budinci 1 mesto (st.). 18. Vel. Dolenci 2 mesti (st.). 19. Salonci 1 mesto. 20. Zenavljci 1 mesto. 21. Šulinci 2 mesti (st.). 22. Dol. Slaveci 1 mesto. — st. = naturalno stanovanje za poročena.

— Nakazovanje dotacij banske uprave za tekoče proračunsko leto. Po okrožnih razpisih so bili šolski upravitelji obveščeni po banski upravi, da se bo denarno poslovanje dotacij za tekoče proračunsko leto spremenilo. Upravičeno smo se šolski upravitelji bali, da bo vse poslovanje v bodoče še bolj komplicirano, kot je to bilo do sedaj. Slutnje niso varale. Denarno poslovanje po načinu nakazovanja dotacij, ki si ga je izbrala kr. banska uprava za tekoče proračunsko leto povzroča velike težoke. Postavke za nabavo drvi za ogrevanje šolskih prostorov, postavka za beljenje šol. prostorov ter za nabavo in popravilo pohištva se naj v celoti nakažejo v dotaciji za II. tromesečje, ker je treba izvršiti nabavo drvi, beljenje šol. prostorov in popravilo pohištva med velikim šol. odmorom. Na deželi si šol. upravitelji navedenih stvari — brez denarja omisliti ne morejo. Kmet danes v trgovini ne dobiva več stvari na obroke, kako hočemo zahtevati, da bo on, ki tako krvavo potrebuje te dinarčke, ki jih ima sploh kje dobiti, čakal, da se mu bo denar za drva izplačeval na obroke!

— Diskusijski sestanki Pedagoške centralne v Mariboru se nadaljujejo tudi v letošnjem šolskem letu i. s. počeni s soboto, dne 7. oktobra t. l., od 16. do 18. ure v knjižnici Pedagoške centralne na drž. učiteljski šoli v Mariboru. Sestanki se bodo vršili zaporedno vsakih 14 dni, počeni s 7. oktobrom. Vabimo vse tovariše, posebno one, ki imajo ugodne prometne zveze, da se teh sestankom udeležijo v čim večjem številu.

— Pozivamo vse poverjenike »Roditeljskega lista«, da nakažejo čim prej, najpozneje pa do 10. oktobra t. l. vso zaostalo naročnino. Šol, ki še niso poravnale svojih obveznosti je nad sto. Dogodilo se je celo, da so ob koncu II. letnika neke šole vrnile neodprte vse lanske in letošnje pošiljke, z izgovorom, da niso mogle listov razpečati. Nekateri poverjeniki še do danes, kljub dobrohotnim opominom, niso poravnali ne lanske, ne letošnje naročnine.

Na Bledu so naprodaj

lepe stavbne parcele z razgledom na jezero in lepe vile. — Pojasnila daje

KMETSKA POSOJILNICA LJUBLJANSKE OKOLICE V LJUBLJANI

— »Roditeljski list«, ki ga izdaja Pedagoška centrala v Mariboru do nadaljnjega, po sklepu občnega zbora in upravnega odbora ne bo izhajal. Mnogi naši naročniki do lista niso izpolnili svojih obveznosti, tako, da založnica ne razpolaga z zadostnimi gmotnimi sredstvi za izdajanje lista. Ob ugodnejšem gmotnem stanju list zopet izide, kar bo pravočasno javljeno v listih.

— Umetnostna razstava tovariša Stiplovska. V nedeljo, 17. septembra, je bila odprta umetnostna razstava tovariša Franja Stiplovska. Že v prvih dneh je razstava vzbudila vseobče zanimanje in vsi naši dnevni listi jo posebno komentirajo ter stalno opozarjajo ljubitelje umetnosti na to izredno umetniško prireditev. »Učiteljski tovariš« bo v prihodnji številki priobčil temeljito oceno razstavljenih del, za sedaj pa samo konstatira, da so vsa razstavljena dela polna umetniške zrelosti, zlasti pa se odlikujejo po dovršenosti nekaterih velikih lesorezi in pa nekaterih dolenjske pokrajine v olju. S to razstavo je Stiplovšek dokazal, da je že zrel umetnik. Vtis, ki ga napravi razstava na obiskovalca je velik. Tako solidne, mirne in bogate razstave že dolgo ni bilo v Jakopičevem paviljonu. V teh težkih časih je prikaz tolikšnega umetniškega dela pravcato junaštvo. Tovariši in tovarišice, posetite, če le utegnete to edinstveno razstavo, ki bo odprta do 1. oktobra vsak dan od 8. do 18. ure.

— Sreska učiteljska društva prosimo, da v zvezi z našo okrožnico št. 273 z dne 7. septembra 1939. takoj dostavijo sekciji članske sezname v dvojniki po stanju 1. septembra in mesečno prijavo za september. Članski seznam in prijavo se morata po številu članstva ujemati. Z organiziranimi učitelji poročene učiteljice v seznamu podčrtajte. — Istočasno opominjamo vsa sreska društva na tukajšnji dopis št. 275 z dne 5. sept. 1939. Dalje sporočamo, da bomo tiskovine mesečnih prijav pošiljali le onim društvom, ki jih bodo naročila. Uprava sekcije.

NAROČNIKOM PUBLIKACIJ

zadruga »Pedagoški tisk« pojasnjuje upravni odbor zadruga na številna popraševanja po drugem delu Ledinekove razprave »Moj razred«, da je knjiga sicer s tehničnih ozirih za kasnitvijo dotiskana. Naš poslovodni član tov. Vollmaier Karel je bil po službeni potrebi premeščen iz Vuzenice v Zavrč pri Ptuj. S tem je delo okrog odpravljanja knjig naročnikom oteženo in potrebujemo več časa za ureditev vseh podrobnosti. — Vsak naročnik bo sedaj v najkrajšem času prejel II. del v popolnem redu.

Dovoljujemo si opozoriti naše prijatelje-naročnike I. dela Ledinekove razprave, da ni potrebno za II. del posebnih naročil. Imamo točno evidenco o vsakem naročilu in bo vestno izvršeno.

Novim naročnikom, ki so naročili bodisi našo prvo publikacijo, Mencejevo razpravo: Slovenska šola in učitelj pred sodobnimi

vprašnji, ali drugo publikacijo, Ledinekovo razpravo Moj razred, I. del, obveščamo, da bomo obe deli priključili pošiljki II. dela — naši tretji publikaciji. Kdor pa pomotoma res ne bi prejel knjig do konca meseca septembra, pa prosimo, da se takoj prve dni v oktobru javi z dopisnico. Strošek poštnine pa si lahko nato pri nakazilu za knjige odtegne ter na hrbtni strani označi, čemu je bil odtegljaj. Vsem čitateljem teh vrstic prosimo trenutnega potrpljenja in nadaljnje blagohotne naklonjenosti. Upravni odbor.

SOLSKIM UPRAVITELJEM

Ledinekovo razpravo Moj razred, II. del, smo poslali v večini primerov na njihov naslov ter prosimo, da razdele knjige med tamkajšnje učitelje-naročnike. Ako pa je bil slučajno kdo z dotične šole premeščen na drugo šolo, pa prosimo naklonjenosti, da dotičnemu dostavi knjigo na naš račun, kar bomo pri nakazilu denarja nam z opombo na hrbtni strani položnice naznanili. Zadolujete, da ovijete v časopisni papir in kot tiskovino za 0,50 din frankira. Za naklonjenost se solskim upraviteljem najtopleje zahvaljujemo. Upravni odbor.

DOPISE ZA PEDAGOŠKI TISK

Tovariše učitelje in učiteljice, ki se pisмено obračajo na našo zadrugo, prosimo, da sleherni dopis naslovijo na naslov: »Pedagoški tisk, z. z. o. j., Vuzenica«.

Upravni odbor.

— Zahvala. Gospa Antonija Germekova, vdova po Antonu Germeku, ustanovitelju in prvemu ter zadnjemu predsedniku »Zveze slovenskih učiteljskih društev« v Trstu, je darovala JUU sekciji za dravsko banovino popolne izvode Učiteljskega lista. Za velikodušen dar se gospe Germekovi najlepše zahvaljujemo z zagotovilom, da nam bo dragocen spomin na velikega pokojnika.

JUU sekcija za dravsko banovino v Ljubljani

— Tovarišicam in tovarišem, ki bi preizkušali globalno bralno metodo, sporočam, da bom v samozaložbi izdal kot učni pripomoček 35 listov s slikami in tekstom, ki bodo nadomeščali abecednik, dokler si ne pridobe otroci vseh črk. Sočasno bom izdal navodila za uporabo listov. Pouk branja po globalni metodi je priprost in odgovarja otroški psihi. Nikdo ne more zgrešiti poti in manj truda, ko po dosedanjih metodi, potrebuje preizkuševalc. Cena 35 listov bo 10 din. — Pibrovcec Leo, šol. upravitelj, Jesenice.

Mladinska mafica

—mm V novi izdaji Slovenske čitanke za drugi razred srednjih šol sta omenjeni pri kratkih biografskih podatkih o Francetu Bevku sledeči knjigi: »Lukey in njegov škorec« in »Lukey išče očeta«. V Slovenski čitanki za III. razred srednjih šol pa »Lukey in njegov škorec«, »Tovariša« in »Pastirci«. Vse te knjige so izšle v založbi Mladinske matice.

—mm Cenjene poverjenike, ki nam vračajo odvečne številke »Našega roda«, opozarjamo, da pakete ne frankirajo po nepotrebem, poštino plačujemo itak že v gotovini.

—mm Po dosedanjih naročilih sodeč, se bo število naročnikov na »Naš rod« letos še zvišalo. Ta teden bodi posvečen agitaciji za naš list, za dobro mladinsko čtivo! Ne obljubljam več kot lahko nudimo. Ali že prva številka lista kaže, da bo sedanja letnik vsebinsko in ilustrativno tak, kot še ni bil. Čim več naročnikov, tem boljši bo »Naš rod«, tem bogatejšje knjige. Če dosežemo 30.000 naročnikov, dobijo naši naročniki poleg »Našega roda« namesto treh, štiri knjige. Vse knjige bodo bogato ilustrirane.

—mm Še nekaj primerjave lanskih in letošnjih naročnikov »Našega roda« na šolah:

Šola	Naročnikov	
	lani	letos
Besnica pri Kranju	16	11
Borovnica	69	81
Celje, deklška	130	158
Domžale	78	68
Sv. Florijan p. Dol	10	13
Gornji Petrovci	6	—
Št. Janž na Vin. g.	2	6
Knežna vas	6	22
Kotle Dravogr.	5	17
Krašnja p. Lukovica	24	4
Kropa	—	4
Ljubljana, V. deška	61	78
Ljubljana, II. deklška	181	150
Ljubljana; pomožna šola	40	53
Notranje gorice	50	52
Remšnik	10	24
Svetinje	44	60
Toplice pri Novem mestu	28	5
Sv. Tomaž pri Ormožu	22	39
Trstenik	—	9

Novosti na knjižnem trgu

—k Oris zadružništva — III. izdaja. Pred tremi leti je Zveza slovenskih zadrug izdala 124 strani obsegajočo knjižico Oris zadružništva, ki jo je sestavil njen ravnatelj Fran Trček. Knjižica je bila prva te vrste in je pomenila nekaj zadružni abecednik. Prva naklada knjižnice je bila hitro razprodana, zato je nekaj mesecev pozneje izšla druga izdaja, ki je tudi kmalu pošla. Medtem je izšel nov zadružni zakon, tako da knjižice ni kazalo ponatisniti v tretje. Zato je avtor sestavil tretjo izdajo na novo, ki se od prvih dveh razlikuje v tem, da so poglavja o zgodovini, ideologiji, ustroju in delovanju zadrug nekoliko »vpeljana« in popolnjena, poglavje o zadružnem pravu pa je novo, ker vsebuje predpise novega zakona o gospodarskih zadrugah. Razlikuje se tudi po tem, da je nekoliko obsežnejša in da vsebuje 145 strani. V želji, da bi številni zadružniki čim bolj segli po knjigi in se seznanili z namenom ter ustrojem gospodarskih zadrug, je založnica določila izredno nizko ceno 10 din, po pošti in v knjigarnah 12 din.

Učiteljska tiskarna

—t Zavedna tovarišica in tovariš nabavljata potrebščine pri Učiteljski knjigarni. Svoji k svojim!

—t Ročni katalog za 1939./40. je dotiskan. Kdor si ga še ni naročil, naj stori to takoj.

—t Otroke imate za v šole. Zanje boste potrebovali šolske potrebščine. Ne oklevajte! Pojdite v Učiteljsko knjigarno v Ljubljani ali pa v podružnico v Mariboru. Postreženi boste povsem zadovoljivo. Svoji k svojim!

—t Novo šolsko leto prinaša novo delo in skrb. Za zgodovinski in zemljepisni pouk vam nujno priporočamo, da si nabavite v knjigarni Učiteljske tiskarne sličice za zgodovinski in zemljepisni pouk. Sebi olajšate delo, šolarjem napravite pouk zanimiv. Serija 30 slik stane din 4.—

—t Učiteljska tiskarna priporoča cenjenemu učiteljsstvu brošuri: Moj razred, I. in II. del. Brošuri je spisal tovariš Miloš Ledinek, izdal pa Pedagoški tisk v Mariboru.

—t Ne dobite boljših knjig za ljudsko šolo kot so: Naše knjige I. Naša prva knjiga; Naše knjige II. Za vse leto; Naše knjige III. Po domačih krajih.

—t Zemljevid Ljubljane in okolice, kranjskega in škofjeloškega sreza si nabavite, da boste dosegli smoter zemljepisnega pouka. Zemljevida sta po din 180.—. Nikoli ne boste dobili boljšega učnega sredstva.

—t Ali ste naročili za svojo šolo in zase šolske in pisarniške potrebščine? Naročite pri Učiteljski tiskarni! Svoji k svojim!

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev Obvestilo. Članstvu UPZ sporočamo, da bo prejelo v teku prihodnjega tedna okrožnico z vsemi važnejšimi sklepi zadnje zborove skupščine. Datum seje upravnega odbora, ki je predvidena za prvi teden meseca oktobra, bomo sporočili pravočasno. — Prosimo, da nam članstvo sporoči vse ev. spremembe svojih naslovov. Tajništvo.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev

Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO KOČEVJE ima svoj redni občni zbor v drž. ljud. šoli v Kočevju, dne 7. oktobra 1939. točno ob 9. uri. Dnevni red: 1. Predsednikovo poročilo. 2. Poročila o skupščinah. 3. Poročila funkcionarjev upravnega in nadzornega odbora. 4. Proračun za leto 1939./40. 5. Volitve. 6. Slučajnosti. — K polnoštevilni udeležbi vabi Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI ima svoj letni redni občni zbor dne 7. oktobra 1939., ob 9. uri v Sokolskem domu v Murski Soboti s sledečim dnevnim redom: 1. Poročila društvenih funkcionarjev. 2. Poročila delegatov. 3. Volitve novega odbora. 4. Ob 20 letnici slovenskega šolstva v Prekmurju (tov. Gumilar). 5. Slučajnosti. — Tovarišice in tovariši, poravnajte do občnega zbora članarino. Pridite vsi! Odbor.

KUPUJTE PRI TVRDKAH, KI OGLAŠUJEJO V NAŠEM LISTU

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—l »Samouprava« o potrebi sodelovanja z učiteljstvom. Službeno glasilo JRZ »Samouprava« posveča zanimiv članek naši prosvetni politiki. V njem prihaja do zaključka, da je bilo doslej pri nas vse premalo upoštevano mišljenje strokovnih organizacij učiteljev in profesorjev, kadar so bila na dnevnem redu vprašanja prosvetne politike. Med drugim pravi list: »Trebja se je namreč zavedati, da je potrebno misliti vselej, ko se pri nas razpravlja o prosvetni politiki, tudi na naše učiteljstvo, ki je stvarni nosilec vsega našega kulturnega napredka. Učitelji so tisti, ki praktično izvajajo prosvetno politiko. Našemu učiteljstvu ni mogoče očitati, da ne bi bilo pri svojem delu vztrajno in pošteno. Bile so tudi izjeme, vendar pa tako neznatne, da se ni mogoče nanje sklicevati, kadar govorimo o učiteljstvu. Učitelji so naši najboljši in najaktivnejši prosvetni in narodni delavci. Oni nam vzgajajo bodoča pokolenja in dajejo pečat vsem našim živečim generacijam. Zaradi tega je povsem jasno, da se ne more izvajati pri nas prosvetna politika mimo ali celo proti učiteljem in njihovi stanovski organizaciji. Potrebno je korakati z njimi v isti vrsti ter z njimi vselej resno računati, ker je brez njih vsaka še tako lepo zamišljena prosvetna politika v naprej obsojena na neuspeh.« — »Jutro« od 19. septembra.

—l Pod naslovom »Vez med šolo in domom mora biti močnejša« prinaša »Eдинost« od 14. sept. poročilo o predavanju g. prof. Čopiča, ki je med drugim tudi izjavil: In šola? Danes je otrok v morju vsega tega delovanja. Učitelj je omejen v ozek okvir strogo predpisanega dela. Organizacije silijo s svojimi idejami v šolo. Vsi mogoči faktorji hočejo dobiti vpliv v šoli in jo podrediti svojim smotrom! Toda, učiteljstvo samo mora ubraniti šolo pred tem omejevanjem! Učiteljstvo je namreč dovolj sposobno, da samostojno vodi šolo in da dobi nanjo tako močan vpliv, da mu ne bo treba pred ničemer več kloniti! Starši in učitelji se morajo združiti k delu za boljšo bodočnost slovenske mladine!

—l Odprla so se »šolska vrata«. V tem uvodnem članku prinaša »Domoljub« od dne 13. sept. poročilo o otvoritvi učiteljskega doma v Ljubljani ter pravi med drugim: Na čisto kmečke šole po deželi so pa prihajali in prihajajo učitelji, ki kmečkega življenja, mišljenja in hotenja, pa tudi trpljenja ne poznajo. Nič ne morejo za to, če se počutijo kakor v pregnanstvu. Od mladih nog so živeli drugačno življenje, rastli so do šolskih let in še potem v drugem okolju; kar je kmetu sveto, so doslej morda zasmehovali, kar pa on odklanja, poveličevali. Ne zadene krivda učiteljev: vzgojeni so tako od doma in iz šole!

Vaši pravočasno vloženi pritožbi proti tej odločbi z dnem 12. maja 1939. se ugodi in osporavana določba na osnovi § 122. zakona o občem upravnem postopku razveljavi.

Razlogi:

Sresko načelstvo sme na podlagi svoje nadzorstvene pravice v smislu § 23. zakona o društvi, shodnih in posvetih zahtevati izpremembo, odnosno dopolnitev dnevnega reda zborovanja, ako bi bil ta nasproten zakonu ali nepopolen, v primeru nepokoravanja pa sme shod, odnosno sestanek na osnovi § 25. citiranega zakona prepovedati. Zakon sam pa nima nikakih konkretnih določil glede dnevnega reda. Pod točko »Slučajnosti« se po dosedanjih običajih obravnavajo vprašanja, ki so v zvezi z dnevnim redom samim ali pa kaka manj bistvena društvena vprašanja, ki se pri sestavi dnevnega reda še niso mogla vnesti v dnevni red. Vsekakor pa morajo biti glavne stvari, ki naj se obravnavajo na zborovanju, v dnevnem redu določeno navedene. Sresko načelstvo bi v primeru zlorabe te točke itak moglo proti odgovornim sklicateljem postopati po predpisih zakona o društvi, shodnih in posvetih in zato ni imelo razloga, da točko »Slučajnosti« ne dovoli.

Taksa za rešitev na vlogi nalepljena in po predpisu uničena.

Po pooblastilu bana načelnik upravnega oddelka: podpis.

Učiteljski pravnik

—š Vprašanje T. I.? Ali mi pripada članarina na matični šoli za čas, ko poučujem na ambulanti šoli, kjer je za stanovanje zasilna podstrešna sobica na razpolago.

Odgovor: Stanarina je sestavni del po zakonu določenih prejemkov in Vam zato pripada članarina na matični šoli, kjer nimate naturalnega stanovanja, tako, kakor ste jo prejeli tudi doslej v enakih okoliščinah.

ZBOROVANJA SRESKIH DRUŠTEV. — ODOBRAVANJE DNEVNEGA REDA.

VAŽNA NAČELNA RESITEV.

Kraljevska banska uprava dravske banovine. II/2 št. 3985/2. Ljubljana, dne 25. maja 1939.

Jugoslovensko učiteljsko združenje, sresko društvo v Gornjem Gradu, v roke g. predsednika Hudales Oskarja.

Z Vašo vlogo z dne 30. aprila 1939. ste prijavi sreskemu načelstvu v Gornjem Gradu zborovanje z dnevnim redom, v katerem je bila tudi točka »Slučajnosti«. Sresko načelstvo vas je z odlokom š. z. 1052/2 z dne 2. maja t. l. obvestilo, da se omenjena točka dnevnega reda ne more vzeti na znanje, in sicer z utemeljitvijo, da mora biti vsaka materija, ki se na sestanku obravnava, v prijavi vsaj v glavnem označena.

za jesen prihajajo!

A. & E. Skabernè

Ljubljana

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

AKO VPLAČUJETE PO 15 DIN

tedensko (lahko mesečno), Vam izplačamo po petih letih 4500 din. Pojasnila daje: Klančnik Lojze, zastopnik hranilnice, Stražišče 289.

ZAMENJAM TAKOJ

službeno mesto v krasnem kraju ob progi s krajem ob železnici Dolenjsko — Gorenjsko.

Cenjenemu učiteljsstvu se priporoča MANUFAKTURNA IN KONFEKCIJSKA VELETRGOVINA **ANTON MACUN • MARIBOR**

ki nudi vsakemu po kakovosti najboljše, po okusu najizbranejšo blago! V konfekcijskem oddelku stalno velika izbira plaščev najnovejših krojev